

Temat: Społeczeństwo i gospodarka Rzeczypospolitej w XVI wieku.

Cele lekcji:

Uczeń:

- charakteryzuje strukturę społeczną Rzeczypospolitej w XVI wieku;
- opisuje funkcjonowanie samorządu miejskiego;
- wyjaśnia, jaką rolę odgrywały w mieście cechy i charakteryzuje ich strukturę;
- ocenia rolę Gdańska w nowożytnej Rzeczypospolitej;
- wyjaśnia genezę gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej w Rzeczypospolitej i opisuje jej funkcjonowanie;
- określa czas wydarzeń: statut warcki – wykup sołectw przez szlachtę pod folwarki – 1423 r., inkorporacja Prus Królewskich do Polski – 1466 r., wprowadzenie zakazu piastowania urzędów państwowych przez mieszczan – 1496 r., wprowadzenie minimalnego wymiaru pańszczyzny w Polsce – 1520 r.;
- poprawnie posługuje się terminami: stany społeczne (szlachta, duchowieństwo, mieszczaństwo i chłopstwo), ludzie luźni, rada miejska, burmistrz, ława miejska, trzeci ordynek, cech, partacz, mistrz, czeladnik, uczeń, majstersztyk, bractwa kurkowe, autonomia, prawo o gościach, spław zboża, gospodarka folwarczno-pańszczyźniana, folwark, poddaństwo, pańszczyzna, kmieć, monopol propinacyjny, targ, jarmark.

Środki dydaktyczne:

– podręcznik (s. 83–89),

Przebieg lekcji:

1. Uczniowie podstawie podręcznika analizują strukturę społeczeństwa w Rzeczypospolitej w XVI wieku.
2. Nauczyciel tłumaczy genezę rozwoju gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej w Rzeczypospolitej.
3. Uczniowie zapoznają się z mapą na s. 84 podręcznika i na jej podstawie wymieniają szlaki wodne, którymi spławiano zboże do portów oraz wskazują tereny, gdzie rozwinęła się produkcja zboża na eksport. Wyjaśniają znaczenie Wisły jako szlaku transportowego.
4. Nauczyciel charakteryzuje system władzy w mieście oraz wyjaśnia, czym zajmowały się cechy miejskie.
5. Uczniowie na podstawie podręcznika opisują etapy kariery zawodowej rzemieślników i charakteryzują, jak wyglądała nauka w systemie cechowym.
6. Nauczyciel z czego wynikała wyjątkowa pozycja Gdańska i jakie były tego pozytywne i negatywne konsekwencje.

Praca domowa.(termin oddania pracy – 02.11.2020

Wyobraź sobie, że jesteś żyjącym w XVI wieku szlachcicem, który przybył ze swoją pierwszą wizytą do Gdańska, by zawrzeć kontrakt na sprzedaż zboża. Twoim zadaniem jest opisać w liście do domu wrażenia związane z miastem (jego wygląd i charakter, główne budowle,

zajęcia mieszkańców). Odbiorcą listu może być ktoś z rodziny (np. rodzic, rodzeństwo, mąż lub żona) lub przyjaciel/przyjaciółka.

Wskazówki:

- by przygotować się do zadania, wykorzystaj materiały z podręcznika: infografikę „Złoty wiek Gdańska” na s. 86–87 i tekst „Handel gdański” na s. 87. Możesz też skorzystać z dodatkowego materiału „Apoteoza handlu gdańskiego” (s. 90–91) lub znaleźć informacje w internecie;
- pamiętaj o odpowiednich formułach grzecznościowych w zwrotach do adresata, podaniu daty i miejsca oraz podpisaniu się;
- nie musisz opisywać w liście wszystkich aspektów związanych z nowożytnym Gdańskiem. Skoncentruj się na szczególe (np. budowli, która zrobiła na Tobie największe wrażenie, zajęciach ludzi w porcie czy mnogości towarów i produktów na sprzedaż);
- Twój opis może być subiektywny. Użyj słownictwa, które podkreśli emocje: zachwyt, zdziwienie, bycie oszołomionym czy przytłoczonym. Dzięki temu nauczyciel będzie wiedział, że wszedłeś/weszłaś w wyznaczoną rolę w trakcie wykonywania tego zadania.

Temat: Rzeczpospolita Obojga Narodów.

Cele lekcji:

Uczeń:

- charakteryzuje relacje Polski i Litwy po zawarciu unii w Krewie;
- wymienia powody, dla których 1569 roku zawarto unię realną;
- charakteryzuje okoliczności, w których doszło do zawarcia unii lubelskiej;
- wymienia ustalenia unii lubelskiej dotyczące sposobu funkcjonowania państwa polsko-litewskiego;
- wskazuje skutki zawarcia unii;
- opisuje Rzeczpospolitą po zawarciu unii lubelskiej – z uwzględnieniem aspektów geograficznych, demograficznych, politycznych i etnicznych;
- analizuje unię w Lublinie, wskazując mocne i słabe strony nowo utworzonego państwa oraz szanse i zagrożenia wynikające z jego powstania;
- określa czas wydarzeń: panowanie Zygmunta Augusta – lata 1548–1572, zawarcie unii lubelskiej – 1569 r.;
- poprawnie posługuje się terminami: *unia personalna*, *unia realna*, *unia lubelska*, *bojarzy*, *statuty litewskie*;
- wyjaśnia, jaką rolę odegrały następujące postacie: Zygmunt August, Mikołaj „Czarny” Radziwiłł.

Środki dydaktyczne:

- podręcznik (s. 92–97).

Przebieg lekcji:

1. Uczniowie przypominają historię stosunków Polski i Litwy, wyjaśniają na czym polegała unia personalna.
2. Nauczyciel przedstawia sytuację Polski i Litwy pod koniec panowania Zygmunta Augusta i powody dążenia do ściślejszej unii z Litwą. Omawia stosunek poszczególnych warstw szlachty polskiej i litewskiej do unii – ich obawy i nadzieje.
3. Uczniowie zapoznają się z okolicznościami zawarcia unii lubelskiej w trakcie analizy infografiki ze s. 94–95 podręcznika.
4. Uczniowie na podstawie tekstu źródłowego ze s. 93 podręcznika charakteryzują zmiany ustrojowe i polityczne będące wynikiem podpisania unii lubelskiej, wymieniają urzędy i dziedziny funkcjonowania państwa, które stały się wspólne dla Polski i Litwy po 1569 r.
5. Nauczyciel omawia pozytywne i negatywne skutki unii.

